

УДК 336.148

Олег ВАЦЛАВСЬКИЙ

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Досліджено теоретичний підхід визначення змісту ефективності бюджетного контролю. Запропоновано запровадити єдину систему показників для оцінки ефективності бюджетного контролю, яка дасть змогу оцінювати ступінь досягнення поставлених цілей щодо підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів держави за допомогою комплексу таких критеріїв: продуктивності, концентрації, структурності, дієвості та динамічності. Окреслено основні недоліки, котрі були виявлені при оцінці ефективності бюджетного контролю. Визначено шляхи покращення бюджетного контролю в Україні.

Ключові слова: бюджетний контроль, ефективність бюджетного контролю, критерії ефективності бюджетного контролю, показники ефективності бюджетного контролю, бюджетні правопорушення.

Олег ВАЦЛАВСКИЙ

Оценка эффективности бюджетного контроля в Украине

Исследован теоретический подход определения содержания эффективности бюджетного контроля. Предложено ввести единую систему показателей для оценки эффективности бюджетного контроля, позволяющую оценивать степень достижения поставленных целей по повышению эффективности использования бюджетных ресурсов государства с помощью комплекса следующих критериев: производительности, концентрации, структурности, действенности и динамичности. Определены основные недостатки, которые были выявлены при оценке эффективности бюджетного контроля. Определены пути улучшения бюджетного контроля в Украине.

Ключевые слова: бюджетный контроль, эффективность бюджетного контроля, критерии эффективности бюджетного контроля, показатели эффективности бюджетного контроля, бюджетные правонарушения.

Oleh VATSLAVSKYI

Evaluating the effectiveness of budgetary control in Ukraine

Introduction. Provision of sustainable development requires efficiency in the management of public financial resources. Every year the number of detected financial irregularities supervisory authorities increases. Reduce the amount of possible financial irregularities by increasing the efficiency of budgetary control.

The main **purpose** of the scientific research is to evaluate the efficiency of budgetary control in Ukraine.

Results. The effectiveness of budgetary control is a complex economic category. It is characterized by certain criteria and depends on many parameters and factors. In assessing the effectiveness of budgetary control and the development of practical methods of calculation and formation performance criteria should take into account not only the economic component but also various other components efficiency. Monitoring the effectiveness of budgetary control carried out according to certain criteria by examining different interrelated indicators. In our opinion, the most thoroughly evaluate the effectiveness of budgetary control are the following criteria: performance criteria, the criterion of concentration, structuring criterion, criterion validity, criterion dynamism.

Conclusion. The introduction of a single integrated system of indicators to assess the effectiveness of budgetary control will help assess the achievement of goals to improve the efficiency of budget resources of the state through a set of criteria: performance, concentration, structuring, efficiency and agility. Using the general method facilitate assessment of the effectiveness of public spending as between different supervisory authorities and between the different territorial units of those bodies.

Keywords: budgetary control, effectiveness of budget control, budget control criteria of efficiency, performance of budget control, budget violations.

JEL Classification: G20, G28.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності управління державними фінансовими ресурсами можливе за наявності сукупності факторів, одним з яких є створення повноцінної системи бюджетного контролю. Велика кількість негативних моментів у розвитку економіки нашої країни (нецільове використання бюджетних коштів, криза бюджетної та податкової системи, високий рівень корупції) переконливо продемонстрували, що економічній системі об'єктивно необхідний бюджетний контроль з боку держави. Водночас набувають актуальності питання оцінки ефективності цього контролю. Враховуючи сутність поняття фінансів і зміст бюджетного контролю, можна стверджувати, що ефективність бюджетного контролю слід розглядати як ефективність формування та використання державних фінансових ресурсів і ефективність бюджетного контролю з погляду системи, якою ке-

рують (результативність діяльності органів бюджетного контролю, методів їх здійснення). Діапазон завдань, які покладаються на органи бюджетного контролю, зумовлює використання широкого спектра критеріїв і показників для оцінки ефективності. Тому слід розробити комплексну науково-практичну методику оцінки ефективності бюджетного контролю, результати якої сприятимуть забезпеченню неупередженою інформацією усіх учасників бюджетного процесу.

Таким чином, серед проблем, пов'язаних із проведенням бюджетного контролю, головне місце займає саме проблема його ефективності. Для формування комплексного механізму бюджетного контролю важливе значення має саме оцінка ефективності за допомогою певних критеріїв. Тому проблематика оцінки ефективності бюджетного контролю в сучасних умовах є особливо актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії і практики бюджетного контролю досліджують багато вітчизняних вчених. Так, сутність і функціональне призначення бюджетного контролю обґрунтовують у своїй праці О. Гетьманець, В. Дем'янишин, В. Жуков, О. Кириленко, В. Опарін, А. Нечай, С. Юрій; проблеми вдосконалення бюджетного контролю досліджують В. Андреев, М. Білуха, Ф. Бутинець, Б. Валуєв, С. Голов, С. Зубілевич, Л. Кулаковська; питання ефективності бюджетного контролю розглядають І. Басанцов, В. Бурцев, Ю. Воронін, К. Захаров, Є. Мних, С. Опьонишев, В. Родіонова, В. Симоненко, С. Степашин, І. Стефанюк, М. Столяров, Н. Шевченко, В. Шевчук, С. Шохін. Разом з тим, у сучасній вітчизняній науковій літературі недостатньо комплексних досліджень, які ґрунтовно розкривали б усі аспекти бюджетного контролю, чітко окреслювали його предмет, мету проведення, основні завдання, проблеми функціонування та його позиціонування у загальній системі фінансового контролю.

Необхідно віддати належне високому рівню наукових досліджень зазначених вчених, проте на сучасному етапі не достатньо розробленими залишаються питання оцінки ефективності бюджетного контролю. Важливість окресленої проблематики і необхідність її вирішення складають вагомі аргументи на користь актуальності теми запропонованого дослідження.

Метою статті є оцінка ефективності здійснення бюджетного контролю та визначення шляхів покращення бюджетного контролю в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність бюджетного контролю є складним економічним поняттям, характеризується певними критеріями і залежить від багатьох показників і факторів. Ефективність бюджетного контролю – це якісне відображення наслідків контролю

(додержано чи не додержано вимоги; отримано чи ні певний результат за відповідну суму державних коштів) за допомогою сукупності кількісних критеріїв і показників.

Слід зазначити, що науковці по-різному підходять до цієї проблеми. Так, С.О. Шохін вважає, що ефективність контролю визначається співставленням його результатів до витрат на його проведення [1, с. 23]. Отож, для підвищення ефективності необхідно зменшувати витрати на проведення контролю. Проте, як показує досвід, зниження витрат не завжди зумовлює підвищення ефективності. Тому варто здійснювати оптимізацію витрат у деяких межах, за яких буде зберігатися певна оперативність і якість контролю. Водночас потрібно абсолютно точно оцінити його результат.

Ю. Ігнатов дотримується думки, що “саме у збільшенні кінцевих результатів за рахунок поліпшення організаційних зв'язків і раціонального використання наявних ресурсів знаходить своє кількісне вираження ефективність бюджетного контролю. Звідси випливає, що показники ефективності контрольної діяльності мають враховувати не тільки величину одержуваних кінцевих результатів, а й величину наявних державних ресурсів, а також рівень їх використання” [2, с. 24].

Заслуговує на увагу підхід до оцінки ефективності бюджетного контролю В.О. Жукова і С.П. Опенишева [3, с. 113]. Автори розрізняють народногосподарську ефективність і ефективність роботи органу бюджетного контролю. Народногосподарська ефективність визначається як сума окремих ефектів від проведення контролю, які можна класифікувати наступним чином: 1) соціальний ефект (за підсумками контрольних заходів застосовують заходи до осіб, які допустили порушення фінансового законодавства, що тягне за собою довіру суспільства до державної влади, підвищу-

ється її професіоналізм тощо); 2) організаційний ефект (за підсумками контрольних заходів пропонуються і реалізуються заходи щодо поліпшення структури державної влади); 3) економічний ефект (в результаті контролю повертаються неправомірно використані кошти, поліпшується діяльність державних органів у частині економії при використанні державних коштів, підвищення ефективності їх використання). У свою чергу ефективність роботи органу бюджетного контролю визначається як відношення суми грошових виразів соціального, організаційного й економічного ефектів до витрат на утримання органу бюджетного контролю. Крім того, ефективність роботи органу бюджетного контролю залежить, насамперед, від роботи його структурних підрозділів та інспекторів [4, с. 43]. Математично це розраховується за такою формулою:

$$Ee\phi = \frac{Ec + Eo + Ee}{3}, \quad (1)$$

де: Ec – грошовий вираз соціального ефекту; Eo – грошовий вираз організаційного ефекту; Ee – грошовий вираз економічного ефекту; 3 – витрати на утримання органу бюджетного контролю.

Нині звітність органів бюджетного контролю України не містить усіх необхідних показників для розрахунку ефективності відповідної діяльності, насамперед – у частині вартісного вираження соціального й організаційного ефекту. І не всі показники можна оцінити кількісно і в грошовій формі, тому на практиці найчастіше використовують спрощений розрахунок – так звану поточну ефективність. Поточна ефективність діяльності контролюючих органів – це співвідношення економічних результатів виконання подань і приписів (відшкодування коштів до бюджету, включаючи штрафні санкції; повернення коштів на бюджетні рахунки установ та підприємств) та на витрати щодо утримання органу бюджетного

контролю. Відповідний показник розраховується за такою формулою [5, с. 39]:

$$Ee\phi = \frac{E\delta}{3}, \quad (2)$$

де: $E\delta$ – обсяг відшкодованих і поновлених контролюючими органами порушень, що призвели втрат фінансових і матеріальних ресурсів держави; 3 – витрати на утримання органу бюджетного контролю.

Таким чином, при оцінці ефективності бюджетного контролю та розробці практичних способів розрахунку та формування критеріїв ефективності варто враховувати не тільки економічну складову, а й інші складові ефективності.

Моніторинг ефективності бюджетного контролю здійснюється за певними критеріями шляхом дослідження різноманітних взаємопов'язаних показників. Підсумовуючи різні наукові підходи, ми вважаємо, що найбільш детально оцінюють ефективність бюджетного контролю критерії: продуктивності, концентрації, структурності, дієвості, динамічності.

Критерії ефективності бюджетного контролю характеризуються більшою стійкістю, ніж показники. Це закономірно, позаяк показників набагато більше, вони різноманітніші та відображають відмінність завдань конкретних перевірок, специфіку діяльності органів управління різними галузями економіки. Таким чином, якщо критерії ефективності бюджетного контролю відрізняються єдністю, загальним характером, то для показників ефективності характерні конкретність, множинність і різноманітність [6, с. 302].

Кожен із вищенаведених критеріїв може бути оцінений кількісно. Але система показників за складом може бути різною, враховуючи специфіку контролюючого органу, і його окремих підрозділів. Розглянемо критеріальні показники ефективності бюджетного контролю на прикладі Державної

аудиторської служби України, яка здійснює незалежний внутрішній бюджетний контроль від імені виконавчої гілки влади.

Першим критерієм оцінки ефективності бюджетного контролю виступає критерій продуктивності, який характеризує результати діяльності контролюючого органу. Оцінка цього критерію може здійснюватися з використанням таких показників: 1) виявлений обсяг коштів, використаних з порушеннями бюджетного законодавства; 2) виявлений обсяг неефективно використаних коштів; 3) виявлений обсяг коштів, використаних не за цільовим призначенням; 4) кількість підготовлених актів ревізій і приписів тощо.

Так, згідно з даними Державної аудиторської служби, протягом 2010–2014 рр. спостерігається стійка тенденція до зростання кількості правопорушень незаконних витрат державних ресурсів (у 2014 р., порівняно з 2010 р., обсяг порушень зріс на 1291,6 млн грн, і становив 3888,09 млн грн). А от у 2015–2016 рр. сума таких порушень різко зменшилася і в 2016 р. становила 1071,0 млн грн. За аналізований період також спостерігається не-

значне зменшення обсягів правопорушень, пов'язаних із недостачами та нецільовими витратами державних ресурсів. Так, протягом 2010–2016 рр. обсяг недостач зменшився на 275,94 млн грн, у 2016 р. цей показник становив 80,1 млн грн, що майже на 78% менше ніж в 2010 р. Що стосується правопорушень, пов'язаних з нецільовим використанням бюджетних коштів, то їх обсяг з 2010 р. по 2016 р. зменшився на 143,3 млн грн, у 2016 р. склав 163,4 млн грн, що майже на 47% менше ніж у 2010 р.

Значні обсяги порушень свідчать не лише про необхідність посилення контролю, а й вказують на те, що функціонування механізму бюджетного контролю неефективне і недієве, що зумовлює зростання фінансових злочинів при використанні бюджетних коштів. В межах аналізу структури виявлених порушень у формуванні та використанні коштів державного бюджету розглянемо структуру виявлених фінансових порушень органами Державної аудиторської служби на місцевому рівні (табл. 1).

Аналізуючи дані табл. 1, бачимо, що динаміка виявлених порушень у використанні

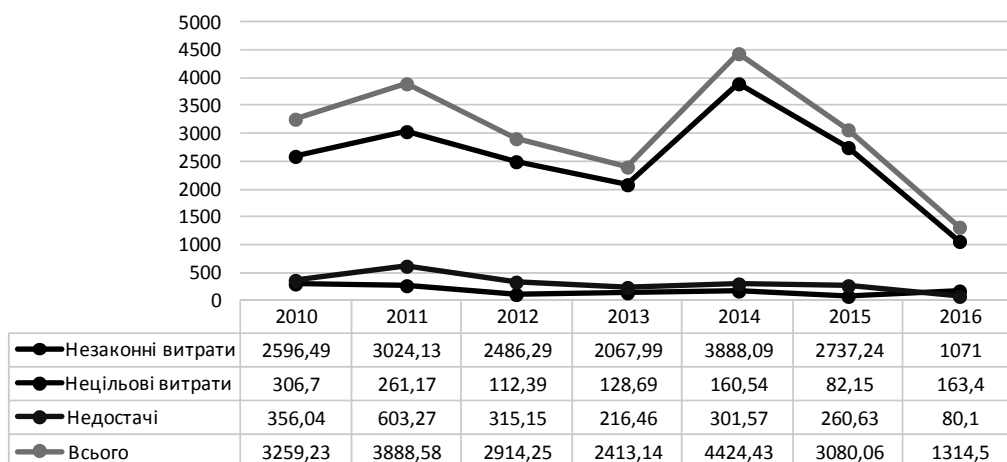

Рис. 1. Обсяги фінансових порушень, незаконних, нецільових витрат державних ресурсів та недостач у 2010–2016 рр., млн грн

*Складено на основі [7–12].

Таблиця 1

Динаміка структури виявлених порушень у використанні коштів місцевих бюджетів України за 2010–2016 рр.

Роки	Недоотриманні фінансові ресурси		Незаконні витрати		Нецільові витрати		Недостачі		Всього	
	млн грн	частка %	млн грн	частка %	млн грн	частка %	млн грн	частка %	млн грн	частка %
2010	419,6	41,9	409,4	40,8	172,4	17,2	0,21	0,1	1001,6	100
2011	625,7	50,9	460,7	37,5	142,0	11,5	0,46	0,1	1228,8	100
2012	168,0	32,0	293,3	55,8	63,3	12,1	0,15	0,1	524,7	100
2013	363,8	38,8	466,7	49,8	106,2	11,3	0,10	0,1	936,8	100
2014	190,2	33,5	315,2	55,5	62,1	10,9	0,04	0,1	567,4	100
2015	404,8	55,4	277,0	37,9	47,67	6,5	1,32	0,2	730,8	100
2016	190,5	37,2	274,5	53,5	46,4	9,1	1,28	0,2	512,7	100

*Складено на основі [7–12].

коштів місцевих бюджетів має тенденцію до зменшення. Так, у 2016 р. було виявлено фінансових порушень, що призвели до втрати коштів місцевих бюджетів, на суму 512,66 млн грн, що майже у 1,5 раза менше ніж у 2015 р. Це вказує про зниження рівня якості проведеного бюджетного контролю за витрачанням коштів місцевих бюджетів. Зменшення фінансових порушень у 2016 р. відбулося за рахунок значного скорочення показника недоотримання фінансових ресурсів місцевими бюджетами, порівняно з 2015 р., на 214,30 млн грн. Зменшилися також суми виявлених незаконних і нецільових витрат щодо 2015 р. на 2,56 млн грн та 1,24 млн грн. Це пояснюється зниженням результативності роботи працівників Державної фінансової інспекції України через довготривалу її реорганізацію у Державну аудиторську службу України у 2015–2016 рр.

Наступним критерієм, який допоможе визначити стан бюджетного контролю, є критерій концентрації діяльності. Він дає змогу оцінити важливість бюджетного

контролю для державних і місцевих фінансів і містить такі показники: 1) обсяг охоплення контролем бюджетних ресурсів; 2) кількість контрольних заходів (на одного інспектора, інспекцію); 3) кількість перевірених підконтрольних об'єктів (одним інспектором, інспекцією).

У 2011–2013 рр. органи Державної аудиторської служби щороку охоплювали контролем у середньому 544 млрд грн фінансових і матеріальних ресурсів, а у 2014 р. перевірено використання понад 1053,2 млрд грн, або майже вдвічі більше. У 2015 та 2016 рр. перевірено використання понад 754,3 млрд грн та 465 млрд грн відповідно. У розрахунках ж на один перевірений об'єкт відповідний показник зріс майже в 5 разів – з 38,6 млн грн у 2011 р. до 193,3 млн грн у 2016 р. (рис. 2). Це свідчить про те, що органи Державної аудиторської служби здійснюють контроль тільки на підприємствах та установах зі значним державним фінансуванням, а інші установи та підприємства, які фінансуються в менших

ДЕРЖАВНІ І МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

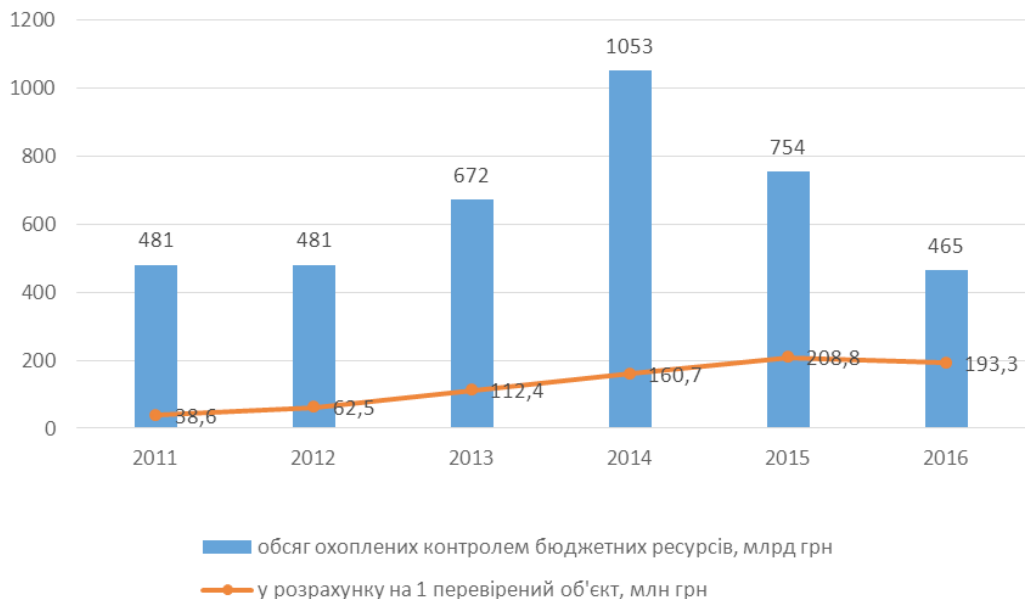

Рис. 2. Охоплення Державною аудиторською службою бюджетних ресурсів у 2011–2016 рр.

*Складено на основі [7–12].

обсягах, залишаються поза їх контролем, що підвищує ймовірність виникнення бюджетних правопорушень.

Критерій структурності безпосередньо пов'язаний із порівнянням між загальними обсягами виявлених фінансових порушень і втратами коштів місцевих бюджетів. Він дасть змогу з'ясувати, які саме порушення призводять до найбільшої втрати коштів державного та місцевих бюджетів. Цей критерій містить оцінку таких показників: 1) обсяг недоотриманих фінансових ресурсів; 2) обсяг нецільових витрат фінансових ресурсів; 3) обсяг незаконних витрат фінансових ресурсів; 4) обсяг недостач фінансових ресурсів.

Порівнюючи структуру загальної суми виявлених порушень органами Державної аудиторської служби щодо втрат фінансових ресурсів з порушеннями у використанні коштів місцевих бюджетів (табл. 2), можна зазначити, що загалом перевищують порушення з незаконних витрат фінансових

ресурсів, на рівні місцевих бюджетів – переважають порушення з недоотримання фінансових ресурсів, а саме:

- найбільша частка недоотриманих фінансових ресурсів місцевих бюджетів була у 2015 р. (55,4%), що на 18,2% більше ніж у 2016 р. і на 35,4% більше ніж у загальній сумі виявлених порушень; на величину частки недоотриманих фінансових ресурсів місцевих бюджетів значний вплив мали незаконні їх витрати, частка яких становила 37,9% і 53,5% відповідно;

- незаконні витрати фінансових ресурсів у загальній сумі виявлених порушень у 2016 р. становили 41,0%, що на 14,9% менше ніж у 2011 р. та на 29,7% менше ніж у 2015 р.;

- нецільові витрати фінансових ресурсів більшу частку мають на рівні місцевих бюджетів і протягом досліджуваного періоду коливалися від 9,1% у 2016 р. до 11,5% у 2011 р., тобто їх динаміка залишається стабільною;

Таблиця 2

Структура загального обсягу виявлених фінансових порушень і втрат коштів місцевих бюджетів у 2011–2016 рр., %

Показники	2011	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Загальний обсяг фінансових порушень</i>						
Недоотримано фінансових ресурсів	28,1	21,8	34,6	41,7	20,4	49,7
Нецільове витрачання фінансових ресурсів	4,8	3,0	3,5	2,1	2,1	6,2
Незаконні витрати фінансових ресурсів	55,9	66,7	56,1	51,3	70,7	41,0
Недостачі фінансових ресурсів	11,2	8,5	5,8	4,1	6,8	3,1
Разом	100	100	100	100	100	100
<i>Фінансові порушення на місцевому рівні</i>						
Недоотримано фінансових ресурсів	50,9	32,0	38,8	33,5	55,4	37,2
Нецільове витрачання фінансових ресурсів	11,5	12,1	11,3	10,9	6,5	9,1
Незаконні витрати фінансових ресурсів	37,5	55,8	49,8	55,5	37,9	53,5
Недостачі фінансових ресурсів	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Разом	100	100	100	100	100	100

*Складено на основі [7–12].

– недостачі фінансових ресурсів на рівні місцевих бюджетів протягом досліджуваного періоду були незначними і становили 0,1–0,2%, а в загальній сумі виявлених порушень найбільша частка недостач зафіксована у 2011 р. (11,2%), а найменша – у 2016 р. (3,1%).

Оцінивши динаміку структури виявлених фінансових порушень і втрат коштів місцевих бюджетів за 2011–2016 рр., можна констатувати, що на місцевому рівні переважає розкрадання фінансових ресурсів та їх незаконне витрачання, а отже, необхідно вживати заходи щодо попередження їх виникнення у подальшому.

Наступний критерій дієвості характеризує певний ефект від роботи органу Державної аудиторської служби, а також його взаємодію з правоохоронними органами.

Його можна визначати за такими показниками: 1) кількість переданих справ до правоохоронних органів; 2) кількість розпочатих досудових розслідувань; 3) кількість кримінальних справ; 4) кількість справ про адміністративні порушення тощо.

Державною аудиторською службою здійснюється контроль за усуненням виявлених контрольними заходами недоліків і порушень та повнотою виконання вимог органів Державної аудиторської служби.

Так, для належного реагування на факти порушень у 2011 р. працівниками Державної аудиторської служби було передано до правоохоронних органів 5446 матеріалів проведених ревізій і перевірок. А з 2012 р. цей показник зменшився майже удвічі і на кінець року становив 2659. У 2013–2015 рр. продовжилася негативна тенденція до

зменшення кількості переданих до правоохоронних органів матеріалів до 1952. У 2016 р. передано майже 1,5 тисячі ревізійних матеріалів. За результатами розгляду матеріалів контрольних заходів протягом звітного року розпочато 669 досудових розслідувань (рис. 3). Така ситуація пояснюється відсутністю належної взаємодії між Державною аудиторською службою України та правоохоронними органами.

Підсумковим критерієм, який дає ефективну оцінку бюджетному контролю, є критерій динамічності. Він охоплює показники: 1) рівень результативності контрольних заходів; 2) рівень ефективності контрольних заходів; 3) рівень жорсткості фінансового контролю; 4) рівень дієвості результатів контролю тощо.

Своєрідну увагу Державна аудиторська служба та її територіальні органи приділяють персональній відповідальності порушників фінансово-бюджетної дисципліни.

Так, у 2016 р. за порушення фінансової дисципліни до адміністративної відповідальності (за статтями 164-2, 166-6, 164-12 та 164-14 КУпАП) загалом притягнуто понад 5,4 тис. посадових осіб, якими сплачено адміністративних штрафів на загальну суму понад 1,2 млн грн, до дисциплінарної відповідальності – 1081 посадову особу, з яких 134 – звільнено із займаних посад, до матеріальної – 771 особу (рис. 4).

Працівниками Державної аудиторської служби подано майже 1,7 тис. висновків та пропозицій щодо застосування фінансових санкцій, з яких у 139 випадках призупинено бюджетні асигнування, у 1194 – призупинено операції з бюджетними коштами та 114 розпорядникам зменшено бюджетні призначення/асигнування на суму майже 30,3 млн грн (рис. 4)

Також було пред'явлено до суду в інтересах держави 143 позови на суму понад 62,2 млн грн та ініційовано 376 цивіль-

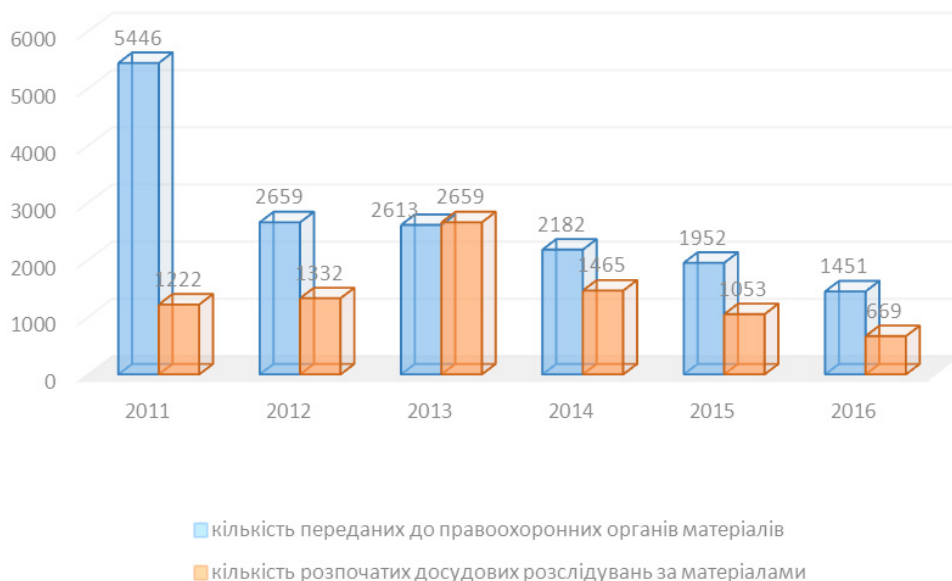

Рис. 3. Динаміка передачі до правоохоронних органів матеріалів контрольних заходів Державної аудиторської служби у 2011–2016 рр.

*Складено на основі [7–12].

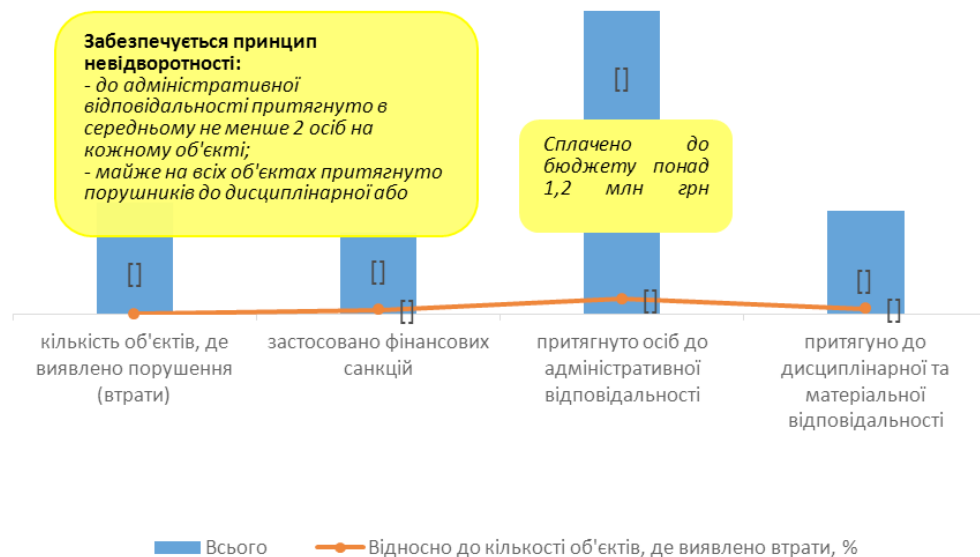

Рис. 4. Застосування адміністративних і фінансових санкцій органами Державної аудиторської служби в 2016 р.

*Складено на основі [7–12].

них позовів перед органами прокуратури, об'єктом контролю або його органом управління, іншим державним органом. Органам управління об'єктів контролю надіслано понад 2,6 тис. інформацій про результати контрольних заходів, за результатами розгляду яких прийнято майже 2,2 тис. управлінських рішень.

Висновки. Запровадження єдиної системи показників для оцінки ефективності бюджетного контролю дасть змогу оцінювати ступінь досягнення поставлених цілей щодо підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів держави за допомогою комплексу таких критеріїв: продуктивності, концентрації, структурності, дієвості та динамічності. Використання єдиної методики полегшить порівняння ефективності витрачання державних коштів як між окремими контролюючими органами, так і між різними територіальними підрозділами цих органів.

Невиконання або часткове виконання запропонованих критеріїв свідчить про пе-

реважно неефективний механізм бюджетного контролю та реалізації контрольних заходів. З кожним роком простежується негативна тенденція збільшення правопорушень у частині використання коштів як державного, так і місцевих бюджетів. Тому при формуванні тактичних і стратегічних цілей, які ставляться перед органами державного управління, слід враховувати недоліки, виявлені при оцінці ефективності бюджетного контролю, та впроваджувати дієві заходи щодо підвищення його ефективності з урахуванням наявного досвіду.

Список використаних джерел

1. Шохин С.О. *Эффективность бюджетно-финансового контроля* / С.О. Шохин. – М. : АО Издательская группа “Професс”, 1995. – 62 с.
2. Игнатов Ю. *Основы взаимодействия* / Ю. Игнатов // *Президентский контроль*. – 1999. – № 9. – С. 23–26.
3. Жуков В.А. *Государственный финансовый контроль* / В.А. Жуков, С.П. Опеньшев. – М., 1999. – 385 с.

4. Шутов М.І. Державний фінансовий контроль в Україні (теорія і практика): [монографія] / М.І. Шутов, В.А. Бабенко, Н.М. Стоянова. – Одеса: Юридична література, 2004. – 136 с.

5. Опенышев С.П. Теоретические и методические основы оценки эффективности государственного финансового контроля / С.П. Опенышев, В.А. Жуков // Бюллетень Счетной палаты Российской Федерации. – 2001. – №1. – С. 36–41.

6. Христенко В.Б. Межбюджетные отношения и управление региональными финансами: опыт, проблемы, перспективы / В.Б. Христенко. – М.: Дело, 2002. – 608 с.

7. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2011 рік / І.Ф. Щербина, В.В. Зубенко, І.В. Самчинська [та ін.] ; ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої фінансової ініціативи” USAID. – К., 2012. – 96 с.

8. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2012 рік / В.В. Зубенко, І.В. Самчинська, А.Ю. Рудик [та ін.] ; ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження”, USAID. – К., 2013. – 73 с.

9. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2013 рік / В.В. Зубенко, І.В. Самчинська, А.Ю. Рудик [та ін.] ; ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження”, USAID. – К., 2014. – 80 с.

10. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2014 рік / В.В. Зубенко, І.В. Самчинська, А.Ю. Рудик [та ін.] ; ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження”, USAID. – К., 2015. – 86 с.

11. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2015 рік / В.В. Зубенко, І.В. Самчинська, А.Ю. Рудик [та ін.] ; ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження”, USAID. – К., 2016 – 92 с.

12. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>

References

1. Shokhin, S.O. (1995). *Effektivnost byudzhetno-finansovogo kontrolya* [Efficiency of budgetary and financial control]. Moscow: AO Izdatelskaya grupap “Profess” [in Russia].

2. Ignatov, Yu.D. (1999). *Osnovy vzaimodeystviya* [Basics of success]. *Prezidentskiy kontrol - Presidential control*, 9, 23-26 [in Russia].

3. Zhukov, V.A., Openyshev, S.P. (1999). *Gosudarstvenniy finansoviy kontrol* [State financial control]. Moscow [in Russia].

4. Shutov, M.I., Babenko, V.A., Stoianova, N.M. (2004). *Derzhavnyi finansoviy kontrol v Ukraini (teoriia i praktyka)* [State financial control in Ukraine (theory and practice)]. Odessa: Yurydychna literatura [in Ukraine].

5. Openyshev, S.P., Zhukov, V.A. (2001). *Teoreticheskie i metodicheskie osnovy otsenki effektivnosti gosudarstvennogo finansovogo kontrolya* [Theoretical and methodological basis for evaluating the effectiveness of state financial control]. *Byulleten Schetnoy palaty Rossiyskoy Federatsii – Bulletin of the Accounting Chamber of the Russian Federation*, 1, 36-41 [in Russia].

6. Khristenko, V.B. (2002). *Mezhbyudzhetnyie otnosheniya i upravleniye regionalnymi finansami: opyt, problemy, perspektivy* [Intergovernmental relations and management of regional finances: experience, problems and prospects]. Moscow: Dilo [in Russia].

7. Shcherbyna, I.F., Zubenko, V.V. & Samchynska, I.V. (2012). *Biudzhetnyi monitorynh: Analiz vykonannia biudzhetu za 2011 rik* [Budget monitoring: Analysis of Budget execution in 2011]. IBSED, Proekt “Zmitsnennia mistsevoi finansovoi initsiatyvy” – IBSE project “Municipal finance strengthening initiative”. Kyiv: USAID [in Ukraine].

8. Zubenko, V.V., Samchynska, I.V. & Rudyk, A.Yu. (2013). *Biudzhetnyi monitorynh: Analiz vykonannia biudzhetu za 2012 rik* [Budget monitoring: Analysis of Budget execution in 2012]. IBSED, Proekt “Zmitsnennia mistsevoi finansovoi initsiatyvy” – IBSE project “Municipal finance strengthening initiative”. Kyiv: USAID [in Ukraine].

9. Zbenko, V.V., Samchynska, I.V. & Rudyk, A.Yu. (2014). *Biudzhetniyi monitorynh: Analiz vykonanniy biudzhetu za 2013 rik [Budget monitoring: Analysis of Budget execution in 2013]*. IBSED, Proekt "Zmitsnennia mistsevoi finansovoi initsiatyvy" – IBSER project "Municipal finance strengthening initiative". Kyiv: USAID [in Ukraine].

10. Zbenko, V.V., Samchynska, I.V. & Rudyk, A.Yu. (2015). *Biudzhetniyi monitorynh: Analiz vykonannia biudzhetu za 2014 rik [Budget monitoring: Analysis of Budget execution in 2014]*. IBSED, Proekt "Zmitsnennia mistsevoi finansovoi initsiatyvy" – IBSER project "Municipal finance strengthening initiative". Kyiv: USAID [in Ukraine].

11. Zbenko, V.V., Samchynska, I.V. & Rudyk, A.Yu. (2016). *Biudzhetniyi monitorynh: Analiz vykonannia biudzhetu za 2015 rik [Budget monitoring: Analysis of Budget execution in 2015]*. IBSED, Proekt "Zmitsnennia mistsevoi finansovoi initsiatyvy" – IBSER project "Municipal finance strengthening initiative". Kyiv: USAID [in Ukraine].

12. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi audytorskoi sluzhby Ukrainy [The official website of the State audit office of Ukraine]. Available at: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>

Стаття надійшла до редакції 16.05.2017.